דין הרואה ירושלים בחורבנה

ר' נועם רוזנבלט

בגמ' במסכת מועד קטן כו ע"א נאמר: 'הרואה ירושלים בחורבנה אומר ציון מדבר היתה וירושלים שממה וקורע', וכך נפסק בשו"ע או"ח סימן תקס"א.

מרן הראי"ה קוק זצ"ל מסביר את החילוק בין ציון לירושלים באגרות הראי"ה ח"ג ע"מ קמח, ציון מבטאת את השלטון הממלכתי בישראל בעוד שירושלים מבטאת את הקדושה, עיר הקודש והמקדש. העולה מדברי הרב, שרק בהצטרף חיסרון בשני המרכיבים: ציון וירושלים (כפי אמירת הפסוק) יחול דין הקריעה על ירושלים בחורבנה, לפיכך אם השלטון הישראלי קיים ללא המקדש כמו בזמננו או שהמקדש עומד על תילו אך ללא ריבונות ישראלית, כפי שהיה בתחילת ימי בית שני – אין קורעים על ירושלים.

שאלת הקריעה בירושלים, לאחר מלחמת ששת הימים ושיחרור ירושלים עלתה ביתר שאת על שולחן הפוסקים, וישנה מחלוקת בנוגע לדין זה בימינו, לפי מה שאמרנו עד כה, יסוד מחלוקתם הינה: האם הקריעה מצד חיסרון בקדושת ירושלים או האם הקריעה מצד חיסרון בשלטון, ואכן מספק אין לקרוע בימינו על

ירושלים, ויש אף מן האחרונים שהעירו כי בימינו אין קורעים על ירושלים כי 'הלכה כדברי המקל באבל'

דעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שבימינו צריך לקרוע על ירושלים מכיון שכל זמן שרואים עדין בעיר הקודש והמקדש כנסיות של נוכריסוגם קברי עכו"ם, ואין אנו יכולים לעקור את הפולחן הנוכרי, עדין היא בחורבנה.

וכן פסקו הר"מ שטרנבוך, והר"ש דבליצקי שראוי להחמיר ולקרוע. לעומתם פסק הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (שו"ת אגרות משה או"ח סימן ע') שאין לקרוע כיום על ירושלים מאחר שהיא בחסד ד' יתברך בנויה לתפארת ואינה ברשות אומות עכו"ם. גם הרב עובדיה הדאיה זצ"ל בשו"ת ישכיל עבדי פסק שאין לקרוע משום הריבונות הישראלית. וכן הגרא"י ולדנברג (בעל הציץ אליעזר) כשהשלטון ביד ישראל, אין לקרוע על ירושלים.

מי שדר בירושלים בשכונות המרוחקות מהר הבית, ולא ראה את מקום המקדש שלושים יום, אע"פ שמן הדין צריך לקרוע, המנהג הוא שלא לקרוע.

הגרש"ז אויערבאך זצ"ל הסביר זאת: כל הדר בירושלים וגם יכול לבוא בקלות לשם, ואע"פ כן לא בא שלושים יום, ניכר שאינו מרגיש את הצער כראוי על חורבן הבית, ולכן נהגו שלא לקרוע.

והורה פעם לשואל משכונת בית וגן שנהג לקרוע בכל פעם, מפני שחשב שהמנהג שלא קורעים בטעות יסודו, שיקפיד ללכת בכל שלושים יום שלא יבוא לידי ספק חיוב.

יהי רצון שנזכה לבנין בית הבחירה במהרה בימינו, תוך קיום מלכות ישראל בתפארתה בעיה"ק ירושלים.